

Om Klækningen af *Metoecus paradoxus* L.

Af
Eigin Suenson.

Blandt Billerne er det som bekendt især Heteromererne, der viser interessante biologiske Forhold, og specielt Familiene *Meloidae* og *Rhipiphoridae*. Af den sidstnævnte af disse to Familier har vi kun en enkelt Form som hjemmehørende her i Landet, nemlig den i Gedehamsereder snyltende *Metoecus paradoxus*, af hvis Biologi der i det følgende skal meddeles et Par Træk, saadan der frembyder sig for Samleren, der vil klække Dyret fra Gedehamserederne.

Med Hensyn til Dyrets Ydre skal jeg blot fremhæve, at Farven er ret varierende. Bagkroppen er hos Hannen sort eller rød, i sidste Tilfælde undertiden med mørk Spids; hos Hunnen er Bagkroppen oftest helt rød, men undertiden er den dog mer eller mindre mørkpletet, indtil næsten sort. Ogsaa Vingedækkernes Farve varierer; som Regel er de hos Hunnen sorte, hvorimod de hos Hannen er røde, oftest med den yderste Spids sort. Blandt de mange Eksemplarer, jeg har samlet, har jeg imidlertid ogsaa fundet Hanner med næsten helt sorte Vingedækker og Hunner med ret udbredt rød Farve paa disse.

Foruden denne store Variation i Farve træffer man ogsaa store Variationer i Størrelse, og specielt lægger

man Mærke til meget store Eksemplarer, hvis Størrelse hidrører fra, at Larven i Gedehamseboet har udsuget en Dronningelarve.

Arten angives at være meget sjælden i Danmark, men naar man blot ved, hvorledes man skal gaa frem, kan man i hvert Fald i Nordsjælland let skaffe sig den i Antal.

Samleren bør i Løbet af Sommeren have sin Opmærksomhed henvendt paa de i Jorden og i Stengærder byggede Gedehamse *Vespa vulgaris* og *germanica* og nøje mærke sig, hvor Flyvehullerne er. I August Maaned graves derpaa Rederne ud, og naar man dernæst undersøger Redernes Indhold, finder man Snylteren i alle Stadier i de allerede tilspundne Celler. I nogle Celler finder man de ganske smaa *Metoecus*larver siddende fastbidt paa Ryggen af de endnu tykke og sunde Hvepselarver, der er indspundet til Forpupning. I andre Celler finder man større Larver, der allerede har suget Værten delvis ud, og denne bliver da ogsaa mere og mere slunken, indtil der tilsidst kun er Huden tilbage, og *Metoecus*larven forpupper sig da. Det er værd at lægge Mærke til, at man i en og samme Rede samtidig finder alle Stadier af *Metoecus*. Jeg har saaledes i en Rede fundet Larver i alle Størrelser lige fra 3 mm med Pupper og udviklede Dyr. Ifølge Chapman, der har beskrevet Udviklingshistorien, lægges Æggene vistnok i et gammelt Træ, og den unge Larve, der er en *Triungulin* af samme Type som *Oliebiller*nes, smutter antagelig over paa Gedehamsene, naar de gnaver Træ, og føres derpaa med dem ind i Reden. Hvis *Metoecus*-Hunnen lagde Æggene i eller lige ved Reden, vilde Resultatet sikkert blive, at alle Larverne i samme Kuld paa samme Tid kunde begynde at æde og derfor vilde udvikle sig samtidigt. Er Forholdet derimod det, at *Triungulin*erne mere tilfældigt kommer ind i Reden, er det naturligt, at de naar derind til forskellig Tid, naar Lejligheden efterhaanden tilbyder sig for dem, og nogle tidligt indkomne kan da allerede være færdige med

deres Udvikling, naar nysankomne spæde Larver først skal til at begynde at æde. Naar man i et Gedehamsebo træffer flere Eksemplarer af *Metoecus* paa præcis samme Udviklingstrin, sidder de ofte i Celler lige tæt ved hinanden; i en Rede fra Gelskov fandt jeg saaledes, foruden en Mængde Larver og Pupper (som det ikke lykkedes mig at klække), 4 nysudviklede *Metoecus*-Imagines tæt ved hinanden, alle fire havde netop begyndt at gnave sig ud og stak alle fire de smaa trekantede Hoveder ud af Cellerne. Det er sikkert Eksemplarer, der er ført ind med samme Gede-hams, og som er smuttede ned af Gede-hamsen paa samme Sted, samtidig er begyndt at æde og samtidig har forvandlet sig.

Ved Fangsten af *Metoecus* gælder det først og fremmest om at finde Gede-hamserederne; hen paa Sommeren, naar Gede-hamsene sværmer talrigt ind og ud ad Flyvehullerne i Jorden, er dette i Almindelighed heller ikke vanskeligt. Francis Galton anfører i „Art of Travel“ en Metode i at finde Honningbi-Reder som man ikke ved, hvor er anbragt: En Skaal med Sukker eller anden Lokkemad sættes ud, hvor Bierne sværmer, og disse vil snart samle sig paa Skaalen. Naar de har suget saa meget Sukker, som de kan, flyver de til Reden, og man lægger derfor Mærke til, i hvilken Retning de møtte Bier flyver bort og flytter Skaalen et Stykke i denne Retning, iagt-tager vedblivende Bierne og flytter stadig Skaalen, indtil man tilsidst har fulgt Biernes Flugt lige til Reden. Det er jo muligt, at en lignende Fremgangsmaade lader sig anvende overfor Gede-hamsene. Selv har jeg ikke prøvet den.

Min egen Fremgangsmaade ved Indsamling af *Vespa*-Rederne og Klækning af *Metoecus* vil fremgaa af en Beskrivelse af et enkelt Togt, som jeg foretog sammen med Hr. og Fru West. Langs Østkanten af Rudehegn havde jeg mærket mig tre Reder, og om Aftenen, efter at det var begyndt at mørkne, begav vi os ud til dem, med-

bringende alt til Arbejdet fornødent. Da vi var naaet ud i Skoven og ved Lygtens Hjælp havde fundet den første Rede, var her alt stille og fredeligt. Gedehammene havde trukket sig tilbage til Redens lune Indre, og kun enkelte vagthavende sad i Flyvehullets Munding. En Tot Bomuld overhældes med Benzin og stoppes hurtigt ned i Flyvehullet, saa de nærmestsiddende Hvepse kan blive dræbt og Resten spærret inde i Reden. Endnu en Tot stikkes ind, og det hele dækkes med en Græstørv, der stemples fast for bedre at holde Benzindampene inde i Reden, der nu i nogen Tid overlades til sin Skæbne. Ventetiden benyttes til at give de to andre Reder samme Medfart. Efter en passende Tid tilses den første Rede. Græstørven fjernes, og der lettes paa Bomuldstotten for at konstatere, om alt er i Orden, men vi hører Summen dernedenunder, tydende paa, at det endnu ikke er Tid at tage Reden. Man kan imidlertid godt grave sig et Stykke indefter, idet man samtidig skyder Bomuldstotten foran i Gangen, saa Hvepsene ikke kan komme ud og gøre Ulykker. Tilslidst stikkes en ny Tot med Benzin ned, og der lukkes atter. Den anden Rede var vi ikke heldigere med, den maatte behandles paa samme Maade. Men derimod er alt som dødt i den tredje Rede; Jorden fjernes ved Hjælp af Haandspaden, saa Reden kan komme hel op. Et Par tykke Skindhandsker beskytter mod Hvepestikkene. Jeg breder en Pose ud ved Siden, og med Handskerne paa tages Reden op og lægges i Posen, som dernæst snøres til. Selv om enkelte Gedehamme ikke er bedøvede, men flyver omkring Reden, kan man godt udføre denne Månvre uden Fare for at blive stukket, naar blot man er hurtig i Vendingen og forinden har stillet Lygten hen ved den modsatte Side af Reden, thi Hvepsene flyver da som Regel hen til Lygten. Efter at vi havde taget den Rede, gik vi tilbage til de to første, der ogsaa snart var bragt i Sikkerhed i hver sin Pose, der bringes til Byen i en stor Kurv. Næste Dag lavede jeg en Trækasse istand,

fyldte tørt Sand i Bunden, og heri anbringes saa Rederne. Naar man tager Poserne, maa man huske, at Gedeamsene let kan stikke gennem dem. Jeg tager derfor en Skindhandske paa venstre Haand og kan da tage Gedeamsene, uden at de kan stikke. I højre Haand har jeg en større Pincet, der i Enden er afrundet og ombøjet. Med den griber jeg nemt Gedeamsene, og ved et Tryk er de uskadeliggjorte og plumper ned i et Glas med Sprit. Udrustet som lige beskrevet lukker jeg forsigtigt op for en af Poserne, og efterhaanden som Gedeamsene kommer frem, tager jeg dem med Pincetten, trykker dem og kaster dem i Sprit. Efter at alle Gedeamsene saaledes var dræbte, lagde jeg Rederne, hele som de var, med alle de levende Larver og Pupper ned i hvert sit Hjørne af Kassen med Sand, og et Glas lagdes over. Allerede den næste Dag var en Mængde Gedeamse kommet frem, og de var i travl Beskæftigelse med at bringe Orden i Rederne. De gravede Redestof bort nogle Steder og byggede op andre Steder, fjernede de døde Larver og syntes i det hele at have meget travlt. Jeg satte en Skaal med Sukker og Saft ned, og det lod til, at det netop var det, Dyrene manglede, thi de samlede sig hurtigt om Maden, der svandt meget hurtigt. Fra Madskaalen gik Gedeamsene hen og fodrede Larverne, og alt syntes at gaa udmærket. I Løbet af faa Dage udviklede der sig en Mængde Hvepse, og der kom ogsaa nogle *Metococcus* frem. Men efterhaanden kom der for mange Hvepse i Kassen. De blev kede af den ensformige Kost, savnede aabenbart Kød, hvilket Savn de afhjalp ved at knave Hul paa Cellekagernes Bagside og trække Larverne ud, fortære dem i en utrolig Fart – og derpaa fodre de overlevende Larver dermed. Da jeg var bange for, at Gedeamsene skulde forgribe sig paa *Metococcus*-Larverne greb jeg ind, idet jeg dræbte alle de voksne Gedeamse, skilte Kagerne fra hinanden og trak alle Larver ud af de aabne Celler, hvorimod alle tilspundne Celler forblev urørte. Ved smaa

Pinde, som jeg stak ned i nogle tomme Celler, fik jeg lavet en Slags Ben, som Cellekagerne kunde staa paa, og jeg stablede da Kagerne oven paa hinanden i Kassen, saaledes at der blev et passende Mellemrum mellem de enkelte Kager. Da jeg tog Cellekagerne fra hinanden, lagde jeg Mærke til, at flere fuldvoksne *Metoecus* sad i bedste Velgaaende mellem Gedehamsene, hvor disse havde samlet sig i tætte Klynger. Efter at Rederne var behandlede paa ovennævnte Maade, gik Fugtighedsgraden stærkt ned. Før Rederne var skilt ad og befriet for Larver, duggede Glasset, der laa over Kassen, næsten øjeblikkeligt, hvorimod det næsten ikke blev dugget, efter at jeg havde behandlet Rederne som ovenfor nævnt, men denne Omstændighed syntes dog ikke at have nogen større Betydning, thi der klækkedes senere stadig baade Gedehamse og *Metoecus*. Jeg lod stadig en Del Gedehamse være nede i Rederne for at komme de naturlige Forhold saa nær som muligt. Resultatet var særdeles godt, idet jeg af de tre smaa Reder klækkede 18 *Metoecus*, den første den 4de August og den sidste den 26de September. Til Sammenligning kan jeg anføre, at jeg i Aaret 1911 udgravede 15 tildels meget store Reder, som jeg undersøgte ved at fjerne Cellernes Laag og derpaa gemme de Celler, der indeholdt *Metoecus*pupper, til Klækning, hvorved jeg kun fik 37 *Metoecus*, idet Pupperne gik til Grunde i Mængde, næsten altid lige før de skulde udvikle sig og allerede havde begyndt at faa mørk Farve.
